

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889. Första Kammaren. N:o 30.

Måndagen den 15 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 8, i anledning af väckt motion om tillägg till § 25 riksdagsordningen;

n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:ts med begäran om framläggande af förslag till ändringar i riksdagsordningens föreskrifter i fråga om riksdagsmannaval;

n:o 10, angående ändring af § 16 riksdagsordningen; samt

n:o 11, angående tillägg till § 18 riksdagsordningen.

Föredrogos å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 13 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till den agrikulturkemiska försöksanstalten vid Ultuna m. m.; och

2:o) angående beviljande af statsbidrag för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand.

Föredrogos statsutskottets den 13 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efter-skänkande af kronans rätt till danaarf efter sjömannen Robert Sahlin.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

n:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jord-afsöndring från kungsladugården Borgholm i Kalmar län.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid föredragning af statsutskottets den 13 innevarande månad bordlagda memorial n:o 56, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens fjerde hufvudtitel, godkändes de föreslagna voteringspropositionerna och lades utskottets yttrande i 4 punkten till handlingarna.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarrens tillfälliga utskotts den 13 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 12 och 13.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 10 och 12 innevarande April bordlagda utlåtande n:o 51, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

1 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

2 punkten.

*Ifrågasatt
afskaffande af
mantalspen-
ningarne.*

Herr Mankell: Orsaken hvarför jag å nyo vågat framkomma med en motion om mantalspenningarnes afskaffande, fastän densamma förut blifvit af Riksdagen förkastad, har legat i de förändrade förhållanden, som sedan dess uppkommit, så till vida, att å ena sidan genom lifsmedelstullarne en tryckande beskattning ålagts de mindre bemedlade klasserna, hvilket synes kräfva lättnader på annat håll, men å den andra sidan genom dessa tullar så betydligt ökade inkomster tillskyndats statsverket, att detsamma utan olägenhet skulle kunna afvara det ringa belopp, som mantalspenningarne representera. Jag erkänner villigt, att föregående Riksdag beredde de obemedlade klasserna någon lindring genom nedsättning af tullen på kaffe och af-

skaffning af tullen på fotogén. Men denna lättnad var i förhållande till ökningen af skatterna så obetydlig, att jag förestälde mig, att Riksdagen äfven nu ville fortgå på samma bana.

Det låg då närmast till hands att vända sig till de personliga skatterna, som allmänt erkännas vara föräldrade och de mest orättvisa i hela vårt skatteväsen. Jag begagnar tillfället att nämna, att det återstående beloppet af dessa personliga skatter ännu utgör öfver tre millioner kronor, ehuru det samma härstädes blifvit bestridt.

Detta framgår tydligt af skatteregleringskomiténs tabeller, der uppgifter hemtats från år 1878, äfvensom af en senare bearbetning deraf, som numera afidne aktuarien Hellstenius, nämnde komiténs sekreterare, utgaf 1886. Specificerade i särskilda poster, skulle de personliga skatterna vara icke mindre än fyra, hvardera i medeltal uppgående till 7 à 800,000 kronor, nemligen mantalspenningarne 699,000 kronor, den personliga sjukvårdsafgiften 856,000 kronor, den personliga afgiften till presterskapets aflöning 869,000 kronor samt afgiften till folkskoleväsendet 653,000 kronor.

Emellertid är det troligt att under de elfva år, som förflutit sedan nämnda tabellers uppgörande, dessa skatter genom befolkningens tillväxt vuxit, så att beloppet tre millioner icke obetydligt öferskridits.

Anledningen, hvarför jag bland de personliga skatterna särskildt valde mantalspenningarne, var den, att jag trodde att denna skatt lättast skulle kunna afskaffas, emedan de öfriga utgå till kommunala ändamål och därför kanske äro svårare att få bort.

Enligt min åsigt skulle statsverket redan vid innevarande statsreglering utan olägenhet kunnat undvara nämnda belopp. Men varnad af föregående motgångar, ville jag iakttaga största möjliga försigtighet och föreslog därför, att Riksdagen blott för sin del skulle besluta att principiellt uttala sig för mantalspenningarnes afskaffande, men låta Kongl. Maj:t bestämma tidpunkten, när detta lämpligast kunde ske med afseende på den finansiella ställningen och öfriga förhållanden, som i sammanhang dermed behöfde ordnas.

Jag gjorde detta äfven för att undvika den konstitutionella tvistefrågan om Riksdagens rättighet eller icke rättighet att ensamt ändra de ordinarie inkomsterna.

Emellertid har det visat sig, att alla dessa försigtighetsmått varit fåfänga — statsutskottet har afstyrkt motionen. Detta ådagalägger det, enligt min åsigt, mycket bedröfliga förhållandet, att öfvertygelsen om de personliga skatternas stora och djupa orättvisa mot de obemedlade klasserna ännu icke gjort sig gällande inom Riksdagen, åtminstone icke inom statsutskottet.

Vid sådant förhållande tjänar det till föga att försöka vederlägga de skäl, som anförts till stöd för afstyrkandet. De utgöras i öfrigt blott af en enkel hänvisning, på några få rader, till de skäl, som förut framstälts, allt med den lakoniska korthet, som jag vanligtvis haft nöjet åtnjuta från statsutskottets sida, hvilken nog kan

*Ifrågasatt
afskaffande af
mantalspenningarne.
(Forts.)*

Ifrågasatt afskaffande af mantalspenningarne.
(Forts.)

vara beqväm och lädande till tidsvinst, men icke just särdeles bidrager till utredning af frågorna. Dessa skäl hafva emellertid delvis blifvit bemötta i motionen samt dessutom vid frågans föregående behandling upptagna och granskade.

Deremot anser jag det kunna ifrågasättas, huru vida statsutskottet i formelt hänseende rätteligen behandlat min motion. Utskottet erkänner, att densamma icke har något inflytande på nu ifrågasatt statsreglering och sålunda icke kan inverka på beräkningen af statens ordinarie inkomster. Det oaktadt har utskottet inflikat sitt yttrande om min motion i betänkandet om beräkning af dessa inkomster. Enligt min åsigt hade motionen bort blifva föremål för ett särskildt betänkande. Det var af en ren tillfällighet, jag fick reda på den, der den nu står. Med anledning häraf vore jag i min goda rätt, om jag yrkade på återremiss för att få motionen i formelt hänseende riktigt behandlad; men då resultatet i allt fall skulle blifva detsamma, vill jag ej framställa ett dylikt yrkande, utan blott till protokollet anföra min protest, till den kraft och verkan den kan hafva.

Förkastas nu denna motion, likasom antagligen de, hvilka väckts af annan motionär, om nedsättning af tullen på socker och cacao, så kommer Riksdagen att förgå utan att någon sådan lättnad i ekonomiskt afseende bereds de mindre bemedlade klasserna, som skulle ligga i skattelindringar. Det torde vara lätt att inse, med hvilka känslor dessa klasser skola betrakta ett sådant förfaringsätt, hvarigenom deras intressen så litet tillgodoses.

Emellertid är det klart, att motionen ej framkommit från rätta hållet. Det var samma förhållande med de motioner jag vid föregående riksdagar väckte om nedsättning i tullen på kaffe och om afskaffande af tullen på lysolja. Sådant befans då alldeles omöjligt. Det ena skälet upptornades efter det andra för att ådagalägga, huru orimlig och enfaldig en sådan fordran var. Men sedan det nu rådande partiet ställt frågan på sitt program, då visade sig plötsligt att det gick som en dans, och hindren bortfölo, som om de aldrig funnits till. Jag vågar hoppas, att det skall gå på samma sätt med denna fråga, nemligen att den, när den en gång framställes från rätta hållet, röner önskelig framgång. Emellertid anhåller jag att få yrka bifall till min motion.

Herr Anderson, Albert: Förhållandet är nog som den siste talaren omnämnde, att under de senare åren vidtagits förändringar i beskattningen, som icke så litet trycka på de mindre bemedlade klasserna, men hvad särskildt mantalspenningarna beträffar, så bör man komma i håg, att de utgå med 40 öre för man och 20 öre för qvinna. Detta är ett så obetydligt belopp, att det för hvarje arbetsför person äfven bland arbetarne icke kan anses betungande. Skatteregleringskomitén har anfört skäl för sin åsigt, att en personlig skatt till staten borde finnas, hvilka skäl jag tror fortfarande ega sin giltig-

het. Jag tager mig därför friheten uppläsa hvad komitén derom yttrade:

»Åtminstone *en*, men en lindrig, personlig skatt till staten låter försvara sig ur den synpunkt, att de fördelar, en af staten trygghad samhällsordning bereder, just genom den säkerhet för dessa fördelars åtnjutande, som staten skänker, ej äro för enhvar så påtagliga, att icke en påminnelse derom i skatteform kan vara erforderlig; och då för den stora mängden af medborgare det gagn, staten bereder dem, består just i skyddandet af deras personliga verksamhet, lärer äfven ur denna synpunkt skäl för *en* personlig skatt till staten ej saknas.»

Dessa skäl förtjena utan tvifvel uppmärksamhet, men dertill kommer en annan omständighet, som måste tagas i betraktande. Enligt kongl. kungörelsen den 1 juni 1883 utgår den personliga sjukvårdsafgiften med högst 50 öre af man och af qvinna med halwa beloppet af afgiften för man. Enahanda bestämmelse gäller om folkskoleafgiften enligt författning af samma dag. Begge dessa afgifter utgå af dem, som betala mantalspenningar. På grund af 1862 års författning hafva presterskapets löner reglerats för en tid af femtio år och i lönerna ingår jemväl en personlig skatt, olika i olika församlingar, men äfven denna afgift utgår af dem, som betala mantalspenningar. Upphäfver man nu förordningen om mantalspenningarna, så förfalla äfven förordningarna om sjukvårds- och folkskoleafgifterna och afgifterna till presterskapet. Detta tror jag vara ett skäl, som verkar derhän, att man icke bör för närvarande taga bort mantalspenningarna. Dessutom är det alldeles icke säkert, att statsverkets ställning för närvarande är sådan, att man kan undvara en inkomst, hvilken såsom mantalspenningarna uppgår till närmare 700,000 kronor. Att nu taga bort denna skattetitel och möjligen behöfva ersätta den med en ny skatt eller höja en annan redan befintlig, förefaller mig i högsta grad olämpligt och jag får därför yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Casparsson: Då Riksdagen upprepade gånger afslagit framställda motioner om mantalspenningarnes afskaffande, så trodde jag icke, att man behöfde för närvarande orda mycket i frågan, då jag antager, att samma uppfattning fortfarande gör sig gällande.

Motionären har beklagat sig öfver den formella behandling, som statsutskottet underkastat motionen. Jag vet icke huru statsutskottet lämpligen skulle kunna behandlat frågan annorlunda än i sammanhang med frågan om beräkningen af mantalspenningarna. Att upptaga motionen i ett särskildt utlåtande kunde visserligen skett, men det skulle strida mot den praxis, som i allmänhet gjort sig gällande i statsutskottet under en lång tid, hvarigenom väckta motioner upptagas i sammanhang med den hufvudtitel, hvartill de höra eller i dit hänförliga fall i inkomstberäkningen. Men att motionären icke är så stark i formen synes af den kläm han gifvit åt sin motion. Jag ber att få uppläsa den:

*Ifrågasatt
afskaffande af
mantalspenningarna.
(Forts.)*

*Ifrågasatt af-
skaffande af
mantalspen-
ningarne.
(Forts.)*

att Riksdagen för sin del måtte besluta mantalspenningarnes upphörande och tillika skrifva till Kongl. Maj:t att derom framlägga förslag, när rikets finanser det medgifva, samt öfriga till frågan hörande förhållanden blifvit ordnade.

Det betraktelsesätt, som måhända finnes hos en och annan, att Kongl. Maj:t skulle vara blott ett expeditionsutskott åt Riksdagen, har jag aldrig sett så ohöjdt framträda som här. Jag anser, att, om man vill hafva framgång åt en motion, man likväl bör iakttaga det yttre decorum. Här talas om att Riksdagen skulle besluta och sedan skrifva till Kongl. Maj:t att vidtaga vissa åtgärder i afseende å förhållanden, som först behöfva ordnas. Denna ordning synes mig bakvänd. Jag föreställer mig, att den rätta ordningen vore att först de förhållanden, som inverka på frågan, blifva ordnade, sedan framläggas förslag och till sist besluter Riksdagen i frågan. När sålunda motionären beskyller utskottet att icke riktigt hafva iakttagit den formella behandlingen, så tror jag utskottet kan svara, att motionären sjelf visst icke varit oklanderlig i det afseendet. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Mankell: De skäl mot bifall till motionen, som af den förste talaren blifvit anförda, finnas i sjelfva motionen vederlagda. De hafva flere gånger upprepats och lika ofta blifvit vederlagda, hvarför jag nu blott i korthet behöfver omnämna dem.

Det första skälet var, att befolkningen genom en personlig skatt borde få en påminnelse om det skydd, den åtnjuter af staten. Detta förutsätter likväl en okunnighet hos befolkningen, som alldeles icke finnes till. Äfven om mantalspenningarne skulle borttagas, så vet befolkningen ganska väl, att den betalar förbrukningsskatter, hvilka uppgå till det fyrtio- å femtiodubbla af mantalspenningarnes belopp samt hvilka dessutom jemförelsevis mera trycka de obemedlade klasserna än de bemedlade.

Beträffande det skäl, som skulle ligga i de öfriga personliga skatternas sammanhang med mantalspenningarne så till vida att de rätta sig efter deras belopp, föreställer jag mig, att det vore en mycket enkel sak för Kongl. Maj:t att, om Riksdagen beslutade mantalspenningarnes afskaffande, genom förändringar i de förordningar, som röra dessa skatter, få förhållandet med dem ordnad. Det var detta jag afsåg med uttrycket i slutklämnen, då jag der yttrade, att Riksdagen måtte skrifva till K. M:t och begära förslag i ämnet, »när rikets finanser det medgäfve och öfriga till frågan hörande förhållanden blifvit ordnade». Orsaken till sistnämnda uttryck var tydligen angifven i motionen. Jag yrkar fortfarande bifall till densamma.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *Mankell*, att Kamraren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla hans i ämnet väckta motion.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

*Ifrågasatt af-
skaffande af
mantalspen-
ningarne.
(Forts.)*

3 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Sista punkten.

Lades till handlingarna.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 10 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från kronolägenheten Alnängarne i Örebro län.

Utskottets hemställan bifölls.

Efter förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 10 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886, biföll Kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 8 och 10 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 43, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 8 och 10 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 44, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 11 kap. 10 § rättegångsbalken.

1 punkten.

Herr Unger, Magnus: Det syfte, hvori herr Claësons förvarande motion blifvit väckt, gillas säkert af alla, ty det kan väl icke försvaras, att, såsom nu är förhållandet, svarandeparten i ett mindre brottmål kan utan något ansvar utevara från första tinget

*Förslag till lag
ang. böter för
svarandeparts
uteblifvande
från underrätt
i vissa brotti-
mål.*

Förslag till lag ang. böter för svarandeparts utblifvande från underrätt i vissa brottmål. och sålunda fördröja målets behandling. Jag anser dock icke, att lagutskottet på tillfredsställande sätt löst denna fråga, ty redaktionen af dess förslag är sådan, att lagen, åtminstone i ett fall, kan bestämmdt missförstås. Då lagutskottet nemligen, i stället för att begagna samma ordställning, som den, hvilken användts i 1882 års förordning angående böter för svarandeparts utblifvande från underrätt i tvistemål, der det står: »kommer i tvistemål, som är instämmdt till underrätt, käranden tillstades å den dag, saken första gången förekommer till handläggning, och visar, att svaranden i laga tid fått stämning», använder denna ordställning: »Har i brottmål, hvaren genom laga ombudsman svaras må, den, som käres till, fått rättens bud att till svars komma, men är han borta å den dag målet första gången förekommer till handläggning, utan att framte laga förfall» o. s. v., så lär det stadgande så mycket hellre gifva anledning till missförstånd, som hittills allmänt ansetts, att en svarande icke erhållit rättens bud, därför att han fått stämning, ty stämning utfärdas icke å rättens, utan å domare- eller borgmästareembetets vägnar. Derför tillämpas ock med högst få undantag nu gällande lag så, att den, som icke på stämning kommit tillstades, icke genast kan hemtas, utan honom förelägges först hemtningspåföljd i beslut, hvarigenom ett rättens bud kommer till stånd. Följden af den i lagutskottets förslag använda ordställningen blefve således, att en svarandepart, som uteblefve, icke heller hädanefter skulle kunna dömas till böter för utevaro, emedan han icke fått *rättens bud*.

(Forts.)

Vidare har jag den anmärkningen att göra mot förslaget, att der icke, såsom är fallet i förordningen om ansvar för utevaro i tvistemål, är stadgadt det vilkor för ansvarsåföljden, att käranden skall vara tillstades. Om i tvistemål hvarken kärande eller svarande kommer tillstades, kan man icke döma svaranden till böter. Jag kan icke fatta något skäl, hvarför man under sådana förhållanden skulle kunna göra det i brottmål. När hvarken kärande eller svarande infinna sig, är anledning att tro, det målet är förlikat, och då måste det anses olämpligt att ådöma svaranden böter för hans utevaro.

Jag anser att det, till förekommande af misstydingar, varit allt skäl att både i det ena och det andra hänseendet använda samma ordställning, som i 1882 års förordning.

Vid sådant förhållande och då dessutom herr Claësons motion icke är så vidsträckt, att man i densamma kan inrymma det stadgandet, att äfven i gröfre brottmål, der svarandepart icke är häktad, böter borde ådömas för utevaro, hvilket synes mig lämpligt, efter som jag icke kan se något skäl, hvarför en svarandepart genom utevaro skall utan ansvarsåföljd kunna fördröja ett gröfre brottmål, men icke ett ringare, kunna fördröja till exempel ett mål angående skogsåverkan, der böter för uteblifvande icke skulle kunna ådömas, därför att straffarbete kan följa på brottet, men deremot icke ett mål angående fylleri, oloflig bränvinsförsäljning eller dylikt, och

man således icke genom en återremiss kan få lagen fullständig, ta-
ger jag mig friheten att å utskottets förslag yrka afslag.

*Förslag till lag
ang. böter för
svarandeparts
uteblifvande
från underrätt
i vissa brott-
mål.*

(Forts.)

Herr Claëson: Jag har med tillfredsställelse hört, att den före-
gående talaren i likhet med lagutskottets samtliga ledamöter anser
den lagförändring, som åsyftas med min motion, högeligen af be-
hofvet påkallad. Den ärade talaren har emellertid yrkat rent afslag
på lagförslaget och för detta yrkande anfört skäl, som kunna anses
ega ett visst fog. Jag tror dock, att dessa skäl icke böra föran-
leda till afslag på lagutskottets hemställan. För min del anser jag,
att man icke behöfver hysa någon fruktan för att tolka domarens
i stämningen gifna bud såsom ett rättens bud och jag tror äfven
att anledningen till att, såsom talaren riktigt anmärkte, lagens bud
om hemtning ytterst sällan vid svarandens uteblifvande direkt till-
lämpas icke är att söka i den omständighet, att man ansett, att
rättens bud om hans inställelse kommer till stånd först genom upp-
skofsbeslutet. Jag vet nemligen, att flere domare undantagsvis ge-
nast låta hemta en svarande efter uteblifvande första gången.

Vidare anmärkte den ärade talaren, att lagen icke skulle vara
nog omfattande, derför att den icke äfven inbegrepe gröfre brottmål.

Detta beror dock icke på något förbiseende utan derpå, att i
dessa mål, hvilkas antal utgör en försvinnande del af brottmålen, i
de flesta fall den tilltalade är häktad och i öfriga fall böter för ute-
varor icke kunna anses lämpliga. Att låta lagen nu falla för att
den måtte återkomma i denna del omarbetad tror jag sålunda icke
vara riktigt.

Lagutskottets och mitt förslag skilja sig i sak derutinnan, att,
då jag yrkat att, i likhet med hvad som är fallet i tvistemål, svar-
randepart måtte för uteblifvande äfven vid ett senare rättegångs-
tillfälle, så vida honom ej varit ålagdt vite eller annan påföljd, dö-
mas till böter, lagutskottet deremot ansett, att så ej borde ske och
att saken vore hjälpt dermed, att domaren för hvarje gång förelade
parten inställelse vid vite. För min del anser jag, att det vore
bättre, om mitt förslag blefve antaget, och detta af tre skäl: 1:o
emedan full öfverensstämmelse med 1882 års förordning vunnas; 2:o
emedan det synes mig något motbjudande, att, när en svarandepart
första gången är tillstädes, ändock förelägga honom vite såsom om
han försummat sig; och 3:o emedan jag fruktar att en eller annan
domare af detta skäl kommer att underlåta att förelägga vite för
svarandepart, som ordentligt tillstädeskommit, och att i följd deraf
målen understundom komma att onödigt fördröjas.

Emellertid anser jag, att hufvudsyftet med förslaget vunnits
genom den föreslagna lagförändringen och att, om anmärkningarne
mot förslaget i något af de afseenden, som blifvit framhållna, ega
fog för sig, dessa anmärkningar utan tvifvel komma att göras i
högsta domstolen vid den granskning, lagförslaget der skall under-
kastas. Innan regeringen stadfäster lagen, lär den noga pröfva,

Förslag till lag om mot densamma gjorda anmärkningar böra föranleda, att den ej ang. böter för bifalles oförändrad och i sådan händelse kommer säkerligen rege-
svarandeparts ringen, i stället för att fastställa det nu föreliggande förslaget, att
uteblifvande framlägga en annan lag, hvarigenom det afsedda syftet vinnes.
från underrätt i vissa brott-
mål.

(Forts.)

Jag kan således icke biträda det framställda yrkandet om afslag. Vore yrkande deremot gjordt om återremiss, skulle jag, på det lagutskottet skulle kunna omarbete lagen till större öfverenstämmelse med mitt förslag, kunna vara med derom, men, då ingen framställt ett sådant yrkande, ber jag att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Bergström: Herr grefve och talman! Det må tillåtas mig att till en början söka tolka bestämmelserna i 11 kap. rättegångsbalken, hvilket handlar om »huru stämning skall tagas och honom tillställas, som stämmas». Jag vet väl, att de finnas, som anse, att begreppet stämning endast hör hemma på de civila målens område och att i brottmål begreppet stämning icke förekommer, utan att der gäller i stället rättens bud. Denna tolkning måste jag på det bestämdaste motsätta mig.

Om man jemför 1 §, hvilken är hufvudparagrafen, med 10 §, så utmärka båda dessa §§ svaranden såsom den, hvilken käres till. Det heter i 1 §: »Vill man till annan kära, då eger domaren gifva skriftlig stämning» o. s. v., och i 10 §: »I brottmål bör den, som käres till, genast på rättens bud till svars komma» o. s. v. 1 § måste således lika väl som den 10 § antagas handla om svarande i brottmål. Deraf följer att om i laga ordning — märk väl jag säger *i laga ordning* — stämning i brottmål utfärdats och delgifvits svaranden, denne måste anses lagligen kallad att till svars komma och förty pliktig att inställa sig för rätten. Mig veterligen har aldrig någon domstol tilltrött sig förklara en i laga ordning utfärdad och delgifven stämning i brottmål icke utgöra en laglig kallelse, utan städe anse den, som icke hörsammat en sådan stämning, såsom uteblifven svarande. Nu ställer sig den 10 §, som handlar särskildt om brottmål, såsom ett undantag till alla de föregående §§ — ett undantag till fromma för en snabb rättskipning — i sistberörda mål. Lagstiftaren har icke i brottmål velat för målets anhängiggörande kräfvat samma stränga formaliteter som i civila mål, skriftlig stämning, viss stämningstid o. s. v., utan har stadgat, att i brottmål är det äfven giltigt, om den, som käres till, fått rättens bud att till svars komma.

Är det något som särskildt karakteriserar 1734 års lag, så är det den ständiga omvexlingen i bruket af orden »domare» och rätt; lagen skiljer aldrig mellan dessa uttryck. Jag skall tillåta mig att bevisa detta genom att ur mängden af hithörande exempel särskildt åberopa två lagrum. — I 12 kap. 1 § rättegångsbalken heter det: »Nu är lagligen stämdt, då skola kärande och svarande, å dag förelagd, för rätten komma, der de ej laga förfall hafva.» Sedan

de laga förfallen härefter uppräknats, fortsätter lagstiftaren sålunda: »Pröfve dock domaren omständigheterna i dessa fall.» Det är uppenbart för hvarje jurist, att med *domaren* här förstås *rätten*. Vidare heter det: »Nu kunna andra förfall gifvas före; ege domaren och dem pröfva, om de äro af den vigt, att de gälla må.» Gifvet är, att äfven här med *domaren* menas *rätten*. Slutligen står det: »Är förfallet lagligt; skjute då domaren saken upp, å landet till nästa ting» o. s. v. Det är dock ej *domaren* utan *rätten* som besluter uppskof.

Förslag till lag ang. böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt i vissa brottmål.

(Forts.)

Jag öfvergår nu till 3 § i samma kapitel. Der säges det: »Nu kommer käranden till första ting, eller i staden å föresatt dag till den rätt, dit saken instämd är, men svaranden ej, och låter ej laga förfall framte; viser käranden, att svarande stämning i laga tid fått; döme då rätten i saken, efter ty som sanning deri utletas kan» o. s. v. Man finner huru lagen här nyttjar ordet »rätt» och i hela § talas blott om *rätt*, *rättens* dom o. s. v.

Härmed tror jag mig hafva bevisat, att uttrycket i 11 kap. 10 § rättegångsbalken »rättens bud» kan utmärka en stämning, utfärdad af domaren på domareembetets vägnar. Och så har, så vidt jag vet, man inom den juridiska världen städe förstått saken.

Nu har högsta domstolen redan för länge sedan förklarat, att de i 1734 års lag 12 kap. 2 § rättegångsbalken förekommande bestämmelser om böter för svarandeparts uteblifvande icke äro tillämpliga i brottmål. Grunden till sådant förklarande är naturligtvis den, att lagstiftaren, hvad angår dessa mål, anvisat en snabbare utväg att åstadkomma en uteblifven svarandes inställelse genom föreskriften, att om den, som käres till, icke kommer tillstädes, han må genom kronans eller rättens betjente hemtas, och att detta stadgande är undantagslöst och således äfven tillämpligt å mål, i hvilka det är medgifvet att svara genom laga ombudsman. Jag kan således icke finna något skäl för den uppfattningen, att hemtning icke kan ega rum förr än rätten genom uppskofsbeslut förelagt den uteblifne att vid hemtnings påföljd tillstädeskomma och denne icke åtlyder föreläggandet.

På hvad sätt lagutskottet felat mot de grundsatser jag försökt framställa och anser öfverensstämma med lagens anda och mening, kan jag icke finna.

Det är emellertid erkänt, att, sådan lagen nu är, i alla de domsagor, der blott ett ting om året hålles, en svarande kan genom att uteblifva vid första tinget utan ansvar fördröja målets afgörande ett helt år. Lagutskottet har därför sökt att finna bot mot denna olägenhet genom att, såsom här skett, föreslå bötespåföljd för uteblifvande. Men såsom uteblifven kan naturligtvis icke anses den, hvilken samma dag målet förekommer inställes för rätten genom hemtning. Sådana fall kunna nemligen tänkas. Magtmedlet, som står domaren till buds, låter väl sällan tillämpa sig, men någon gång kan det dock komma till användning. Om en svarande, som

Förslag till lag ang. böter för svarandeparts utblifvande från underrätt i vissa brottmål.

(Forts.)

icke behagat iakttaga inställelse, finnes stryka omkring tingsstaden, lärer väl ingen domare tveka att gifva rättens betjent tillsägelse att inställa honom, och då behöfves ej uppskof för hans hörande. Nödgas deremot domaren till följd af utblifvandet att uppskjuta målet, är det icke mer än rätt, att den, som vållat uppskofvet, får ansvara därför. Han har visat trots mot domarens kallelse till honom att infinna sig och bör därför dömas till böter.

Hvad angår uttagandet af sådana böter och deras återgång i vissa fall, så behöfves ej härom stadgas annat än hvad som finnes föreskrifvet i 1882 års förordning angående böter för svarandeparts utblifvande i tvistemål; hvarför ock i lagförslaget hänvisning till denna förordning skett.

Det vore lämpligt, att kammaren ville behjerta behovet af bestämmelser uti ifrågavarande afseende och antaga lagutskottets förslag. Skulle det emot hvad jag antager finnas, att lagförslaget lider af så betänkliga redaktionella brister att det icke bör godkännas, är jag förvissad att, när Kongl. Maj:t deröfver infordrar högsta domstolens yttrande, denna domstol med sin skarpa juridiska kritik skall veta att blotta alla dessa brister och tillstyrka Kongl. Maj:t att vägra sin sanktion. I fall således detta lagförslag icke finnes för närvarande ega de formella företräden, det borde hafva, kommer Kongl. Maj:t i tillfälle att till nästa Riksdag framlägga ett bättre förslag i ämnet.

Jag kan ingalunda gilla den förste talarens åsigt, att böter för utblifvande böra träffa äfven svarande i gröfre brottmål, hvori man icke eger svara genom laga ombudsman. Detta vore att i onödan afvika från gammal regel inom vår rätt.

När det genom 1866 års förordning medgafs, att man i ringare brottmål, men också endast i sådana, finge genom laga ombudsman kära och svara, vore det i min tanke icke välbetänkt att utsträcka det ifrågasatta stadgandet om böter för utblifvande jemväl till sådana brottmål, der man icke må genom laga ombudsman kära och svara. Man skulle då mycket lätt kunna råka i kollision med andra om gröfre brottmål gällande bestämmelser. Skulle emellertid så hända, att Kongl. Maj:t finner den nya lagbestämmelsen lämpligen böra utsträckas att omfatta äfven sådana brottmål, blifver Kongl. Maj:t, om lagen ej sanktioneras, i tillfälle att framlägga ett äfven i detta afseende fullständigt utarbetadt förslag för nästkommande Riksdag.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Bergius: Enligt hvad jag varit i tillfälle att erfara, är bland jurister den åsigten ganska allmän, att stadgandet i 11 kap. rättegångsbalken om stämning afser endast tvistemål men icke brottmål, och för min del skulle jag icke våga hemta en svarandepart i brottmål, utan att domstolen meddelat beslut om hans inställande. Jag vill dock icke inlåta mig i tvist med den föregående talaren

om denna sak, emedan mot utskottets förslag blifvit framställd en annan anmärkning, hvilken är af aldeles afgörande betydelse, och det är att böter enligt utskottets förslag skulle ådömas svarande part äfven i det fall, att begge parterna uteblifvit. Det är icke sällan, som i synnerhet i brottmål mellan enskilda parter det inträffar, att både käranden och svaranden uteblifva, emedan målet dem emellan förlikts, och då kan det icke vara lämpligt, att svaranden skulle fällas till böter för sitt uteblifvande. Jag kan icke se, att den föreslagna lagen kan tolkas på annat sätt och det är på den grund, som jag yrkar afslag.

Förslag till lag ang. böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt i vissa brottmål.

(Forts.)

Herr Bergström: Den siste talaren har uppkallat mig. Jag glömde nemligen nyss att svara på den anmärkning, som han sedan den framstälts af den förste talaren nu ytterligare releverade. Jag ansåg den icke heller så synnerligen vigtig. Emellertid förefaller det mig aldeles afgjort, att om ett brottmål af den beskaffenhet, hvarom här är fråga, icke blir föremål för handläggning till följd deraf, att kändepart utblifvit, så har saken i sjelfva verket förfallit, och måste afskrifvas. Jag tviflar på, att någon domare skulle tillåta sig att döma en svarandepart till böter för uteblifvande i ett mål, som domaren till följd deraf, att kändepart utblifvit och således icke fullföljt målet, finner sig föranlåten att afskrifva. Något sådant har jag aldrig tänkt mig vara möjligt. Är det åter allmän åklagare, som anhängiggjort målet, så är han alltid tillstådes vid rätten och kan anmäla, om han ej vill fullfölja målet. Anmäler han detta, är målet förfallet. Skulle deremot det ovanliga inträffa, att åklagaren uteblifver och således måste anses ej fullfölja målet, kan det icke heller falla någon tänkande domare in att döma den äfven uteblifvande svarandepart till böter. Han kan det så mycket mindre, som han ju i förevarande fall icke får anse det vara styrkt, att den, som käres till, undfått laglig kallelse att inställa sig vid rätten för svaromåls afgifvande.

Herr Ölander: Jag fäste verkligen ganska stora förhoppningar vid motionärens förslag, hvilket syntes mig komma att afhjelpa en stor brist i vår lagskipning. Jag har nemligen under min långa domareverksamhet icke blott efter utfärdandet af 1877 års förordning utan äfven dertöförrinnan många gånger måst lemna svarandepart i brottmål strafflös, då han uteblifvit vid första rättegångstillfället utan laga förfall, af den orsaken att jag i likhet med en mängd andra domare ansett mig böra tolka stadgandena i 11 kap. 10 § rättegångsbalken så, att en svarandepart i brottmål icke kan åläggas det i samma lagrum för utevaro stadgade äfventyr, så vida han icke erhållit rättsens bud att sig infinna. Det är ju möjligt, och jag vill visst icke här ingå i någon diskussion härom, att denna tolkning icke är riktig, men ett faktum är det, att en stor del jurister tolkar lagen på detta sätt.

*Förslag till lag
ang. böter för
svarandeparts
uteblifvande
från underrätt
i vissa brott-
mål.*

(Forts.)

Den olägenhet, som motionären framhållit, har således efter mitt förmenande förefunnits så väl före som efter utfärdandet af 1877 års förordning, i ty att stadgandet, att den svarande part i brottmål, som ej kommer tillstädes på rättens bud, skall till rätten hemtas om det också ej kan anses riktigt öfverensstämma med andan i 1887 års författning, likväl icke derigenom undergått någon förändring. Den öfverklagade olägenheten har således enligt min åsigt alltid funnits, finnes än och skulle äfven fortfarande komma att finnas, om den nu föreslagna lagen blefve af Kongl. Maj:t fastställd, ty i vanliga fall är ju ingen svarandepart i brottmål instämmd genom rättens bud utan genom stämning, utfärdad af domaren.

Men om också lagen, på sätt ett par föregående talare förmenat, skulle kunna tolkas så, att uttrycken domare och rätt innebure det-samma, så vet jag ändå icke något skäl, hvarför man skulle liksom 1734 års lag lemna denna tvetydighet kvar, eller hvarför icke den nya lagen skulle kunna tydligt uttrycka hvad den menar. Det kunde visserligen vara ursäktligt, att man i 1734 års lag gaf dessa ord samma betydelse, men sedan dess hafva utkommit många författningar, som äro egnade att förändra föreställningssättet i detta afseende, så t. ex. konkurslagen, der det göres en bestämd skilnad mellan domaren och rätten, och den skilnaden tror jag börjar allt mer och mer göra sig gällande, så att det gamla begreppet härom börjar allt mera försvagas.

Jag finner det således önskvärdt, att ifrågavarande § omändras så, att någon tvetydighet i detta hänseende icke kan komma att ega rum, och jemväl så att förändringen måtte blifva tillämplig äfven på gröfre brottmål. Detta kunde ju åstadkommas derigenom, att det ifrågasatta stadgandet formulerades ungefär så, att svarandepart i hvilket brottmål som helst, der han ej är kallad, skulle efter stämning till svars komma, vid äfventyr antingen af böter, eller af hemtning, och man kunde vid tillämpningen använda det lindrigare eller strängare äfventyret allt efter brottets mer eller mindre svåra beskaffenhet. Angående formuleringen vill jag emellertid nu icke framställa något yrkande utan jag öfverlåter detta åt vederbörande, som får med saken att göra, vare sig det blir lagutskottet, om betänkandet återremitteras, eller Kongl. Maj:t, i fall förslaget antages.

I afseende på huru vida käranden bör vara tillstädes eller icke, för att den uteblifna svaranden skulle kunna fällas till ansvar för sin utevaro, så är det ju möjligt att en domare i vanliga fall utan något vidare stadgande härutinnan anser någon ansvarspåföljd i sådant fall icke kunna tillämpas. Men äfven i det afseendet kan jag icke finna, hvarför någon tvetydighet skall få kvarstå, då det är möjligt att få lagen tydlig och klar.

Jag tror således, att det vore högst önskligt, att frågan blefve återremitterad till lagutskottet, och jag tar mig därför friheten att framställa yrkande härom.

Herr Unger, Magnus: Jag vill ju också, att det skall blifva någon förändring i detta fall, men jag är icke så angelägen derom, att jag, i likhet med herr Claëson, vill framlägga ett förslag, som jag redan från början finner otillfredsställande, under förhoppning att högsta domstolen skall komma med sin kritik deröfver och Kongl. Maj:t sedan utfärda en förordning i öfverensstämmelse med högsta domstolens förslag. Detta var väl dock icke herr Claësons mening, utan om Kongl. Maj:t ej kan godkänna Riksdagens förslag oförändradt, lärer väl detsamma, såsom herr Bergström ock anmält, förfalla.

Hvad nu beträffar den omtalade 10 § i 11 kap. rättegångsbalken och 11 kap. i allmänhet, så lär det väl, antager jag, vara temligen gifvet, att den 10 § i 11 kap. icke, såsom lagutskottets ärade ordförande förmenat, handlar om stämningssättet, utan om den tid, inom hvilken stämning i brottmål skall åtlydas, sedan förut i kapitlet talats om samma tid beträffande tvistemål, ty 1 § handlar om stämning både i civila och kriminella mål: »Vill man till annan kära; då eger domaren gifva skriftlig stämning», hvadan ock stämning i brottmål likasom i civila mål utfärdas på domarembetets vägnar. Herr ordföranden i lagutskottet förmenade dock, att någon tvetydighet i lagförslaget icke förefunnes, emedan orden rätten och domaren brukades om hvarandra. Det är visserligen sant, att i 1734 års lag så ofta sker, men beträffande stämning bör man aldrig kunna missförstå nuvarande lagens bestämmelse, att den skall gifvas af domaren, ty stämning kan ju icke rätten utfärda, emedan rätten icke sitter, då den skall utfärdas, utan det måste domaren göra. Det förefinnes vid sådant förhållande icke något antagligt skäl att här bibehålla det tvetydiga uttrycket »rättens bud», och icke heller att utsluta vilkoret om kärandepartens närvaro.

1882 års förordning har i dessa fall varit alldeles tydlig, både att stämning skall åtlydas och att kärande parten skall vara närvarande, och det skulle då se ut, såsom om det vore afsigtligt och som om man menade något annat, om man i denna förordning rörande brottmål begagnade helt andra uttryckssätt både i fråga om rättens bud och kärande partens närvaro.

Hvad beträffar herr ordförandens i lagutskottet yttrande, att det kan, om icke ofta, dock understundom inträffa, att domaren begagnar sig af föreskriften i 10 § att hemta svaranden genast, så får jag fästa uppmärksamheten derpå, att när så sker, är det äfven då på rättens bud som hemtning eger rum, ty domaren beslutar icke å embetets vägnar, att en svarande skall hemtas, utan han gör det i sittande rätt.

Under sådana förhållanden och då lagförslaget, som föranlett dessa anmärkningar, icke lär kunna anses antagligt, fullföljer jag mitt yrkande om afslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr greffen och talmannen i enlighet med de derunder framställda yr-

Förslag till lag ang. böter för svarandeparts uteläfvande från underrätt i vissa brottmål.

(Forts.)

kandena propositioner, dels på bifall till hvad utskottet i nu förevarande punkt hemställt, dels derpå att punkten skulle visas åter till utskottet, dels ock på afslag å utskottets hemställan, samt förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition dervid antagits återremiss, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i 1 punkten af sitt utlåtande n:o 44, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas punkten åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 16;

Nej — 31.

2 punkten.

Herr Claëson: Med afseende på utgången af den första frågan yrkar jag, att äfven andra punkten af utskottets utlåtande måtte återremitteras för att blifva i sammanhang med den föregående af lagutskottet behandlad.

Efter härmed slutad öfverläggning visades nu föreliggande punkt åter till utskottet.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 45, i anledning af väckta motioner om ändring af de i förordningen angående fattigvården meddelade bestämmelser rörande hemorts rätt.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Efter förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 12 och 13 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af förslag till ändring af 22 § i kongl. förordningen angående patent den 16 maj 1884, biföll Kammararen hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt;

och skulle jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammararen.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammararen åtskildes kl. 12.32 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 17 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Justerades protokollet för den 10 i denna månad.

Upplästes följande till Kammaren inkomna handling:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 16 april 1889.

Öfverdirektören m. m. Fredrik August Almgren hade aflemnat fullmägt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som af Norrbottens läns urtima landsting den 8 innevarande april förrätats, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Första Kammare för en tid af nio år från nämnde dag; och sedan berörda fullmägt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att dessa mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Första Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till Kammaren öfverlemnas för att hållas öfverdirektören Almgren tillhanda.

In fidem

Paul Isberg.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 57, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut angående ändring i villkoren för ett åt Kristianstad—Hessleholms jernvägsaktiebolag beviljad lån;

n:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjd pension vid afskedstagande för distriktschefen i sydöstra tull-distriktet F. Nisbeth;

n:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående pension för lektorn vid skogsinstitutet August Emil Algot Holmgrens enka Charlotte Eleonora Holmgren, född Öhman; samt

n:o 60, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel; äfvensom

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 10, angående tullbevillningen; och

n:o 11, angående hvitbetssockertillverkningsafgiften.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 15 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 8—11.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.40 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 20 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollen för den 12 och 13 i denna månad.

Upplästes följande, af herr statsrådet och t. f. chefen för kongl. civildepartementet till herr grefven och talmannen på Kongl. Maj:ts befallning öfversända nådiga skrifvelse i anledning af H. K. H. Hertigens af Vestmanland födelse:

Vi Oscar, med Guds Nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, tillbjuder eder, gode herrar och svenske män, ledamöter af Riksdagens Första Kammar, Vår ynnest och nådiga benägenhet med Gud allsmächtig!

Med djup tacksamhet för försynens nåd, gifve Vi eder härigenom tillkänna, att Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan i dag klockan 3,42 förmiddagen lyckligen blifvit förlöst med en prins, som erhållit titel af Hertig af Vestmanland och kommer att i det heliga dopet undfå namnen Erik Gustaf Ludvig Albert.

Förvissade, att I med oss och Vårt Kongl. hus delen glädjen öfver denna lyckliga tilldragelse, förblifve Vi eder med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågne. Stockholms slott den 20 april 1889.

OSCAR.

L. Åkerhielm.

Herr vice talmannen: Jag tillåter mig hemställa, att Kam-maren i anledning af det nådiga meddelandet behagade uppdraga åt Kam-marens talman och vice talman att till Deras Majestäter Ko-nungen och Drottningen samt de höga föräldrarne framföra Kam-marens vördnadsfulla lyckönskningar till den för konungahuset och fäderneslandet glädjande tilldragelsen.

Till denna hemställan lennade Kam-maren på gjord proposition sitt enhälliga bifall.

Anmälades och bordlades:

lagutskottets utlåtande n:o 46, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 49 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871; och

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande förbud mot införsel af margarin och oleomargarin samt tillverkning af margarin m. m.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 35, till Konungen, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 184, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 28, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändringar i och tillägg till resereglementet den 11 februari 1881.

Herr vice talmannen: Jag hemställer, att det upplästa protokollsutdraget måtte remitteras till Kammarens första tillfälliga utskott.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 185, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 29, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om sammanförande uti en författning af gällande bestämmelser i fråga om rust- och rotehållares skyldighet att anskaffa manskap och hästar samt verkställa transporter.

Herr vice talmannen: Jag hemställer, att det upplästa protokollsutdraget måtte remitteras till Kammarens tillfälliga utskott n:o 3.

Härtill lemnade Kammaren på gjord proposition sitt bifall.

Föredrogs statsutskottets nedannämnda, den 17 i denna månad bordlagda memorial och utlåtanden:

n:o 57, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut, angående ändring i villkoren för ett åt Kristianstad—Hessleholms jernvägsaktiebolag beviljad lån.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjd pension vid afskedstagande för distriktschefen i sydöstra tull-distriktet F. Nisbeth.

Utskottets hemställan bifölls.

N:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående pension för lektorn vid skogsinstitutet August Emil Algot Holmgrens enka, Charlotte Eleonora Holmgren, född Öhman.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 17 innevarande månad bordlagda memorial n:o 60, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel.

1 punkten.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

2 punkten.

*Ifrågasatt
gemensam om-
röstning ang.
understöd åt
enskilda läro-
verk.*

Herr Forssell: Den slutsats, hvartill utskottets majoritet kommit, kan jag för min del icke gilla. Utskottet säger nemligen, att, då frågan icke lärer kunna afgöras genom gemensam omröstning, har densamma enligt utskottets åsigt förfallit. Jag har förgäfvets letat efter skälet till ett sådant uttalande.

Det är onekligt, att här är fråga om en utgift. Kongl. Maj:t har rättighet att använda besparingarne, och Kongl. Maj:t har nu begärt ändring i bestämmelserna rörande denna rättighet. Det är icke fråga om någonting annat än dispositionen af ett anslag till en utgift. Men 65 § riksdagsordningen säger, att i fråga om statsutgifter skola kamrarnas skiljaktiga meningar bestämmas genom gemensam omröstning. Man kan visserligen säga, att det är fråga om *vilkoren* för ett anslag, men dessa vilkor äro så nära sammanbundna med sjelfva anslaget, att jag icke kan se annat än att det

är fråga om en verklig statsutgifts bestämmande. Vid sådant förhållande finner jag, att 65 § riksdagsordningen tydligt gifver vid handen, att kamrarne böra gemensamt rösta om denna utgift, och på denna grund yrkar jag bifall till den afgifna reservationen, eller att omröstningspropositionen må erhålla följande lydelse:

»Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, medgifver, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af reservationerna å anslagen till allmänna läroverken må användas ett belopp af högst 15,000 kronor årligen till understöd åt enskilda läroverk, röstar

*Ifrågasatt
gemensam om-
röstning ang.
understöd åt
enskilda läro-
verk.*

(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.»

Herr vice talmannen: Den nu föreliggande frågan är ju visserligen en bland dem, om hvilka meningarne kunna vara delade och der skäl kunna anföras både för den ena och den andra meningen, men för min del har jag, liksom statsutskottets majoritet, ansett vida öfvervägande skäl finnas mot den åsigten, att gemensam votering i förevarande fråga vore tillåtlig. Här har nemligen Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte medgifva, att af de reservationer, som möjligen kunna uppkomma å reservationsanslaget till de allmänna läroverken, finge användas ett belopp af högst 15,000 kronor årligen till understöd åt enskilda läroverk. Denna framställning går följaktligen icke ut på annat än en förändring i villkoren för användningen af ett af Riksdagen redan beviljad statsanslag, och en sådan förändring i villkoren kan enligt min uppfattning icke afgöras genom gemensam votering. En annan sak är, då villkoret förekommer i sammanhang med framställningen om beviljandet af ett anslag. Då måste det kunna voteras om villkoret, emedan detta väsentligen sammanhänger med anslaget, men nu, då sjelfva anslaget är beviljad, är förhållandet ej likartadt, och skälet är helt enkelt det, att hvarken regeringsform eller riksdagsordning gifva anledning till det antagandet, att man är berättigad att votera gemensamt i sådana frågor. Huru vida några tillgångar i detta fall kunna komma att uppstå att disponera, är en sak, som ingen kan förutsäga. Anslagen kunna möjligen icke lemna öfverskott, och då uppstå icke heller tillgångar, om hvilka kunde gälla det begärda medgifvandet, hvilket icke skulle hafva inneburit annat än rättighet för Konungen att möjligen äfven på annat sätt använda medel, som anslagits för ett visst ändamål.

*Ifrågasatt
gemensam om-
röstning ang.
understöd åt
enskilda läro-
verk.*

(Forts.)

För öfrigt ligger i denna fråga icke ringa vikt på, att Riksdagen iakttager konsekvens, och statsutskottet har därför undersökt, huru vida icke prejudikat af likartad beskaffenhet skulle kunna påvisas. Ett sådant förekom äfven vid 1886 års riksdag, i statsutskottets memorial n:o 41. Kongl. Maj:t hade föreslagit, att Riksdagen måtte medgifva, att de öfverskott, som till äfventyrs kunde uppkomma på anslaget till ett eller flera fartyg, finge användas till betäckande af möjligen i anslaget till andra fartyg uppkommande brist; således en framställning som i likhet med denna gick ut på en förändring i vilkoren för användandet af beviljade anslag, ehuru i det fall, som nu nämndes, fråga var om ett extra anslag, och i nu föreliggande fall ett ordinarie reservationsanslag är i fråga. Angående den förra frågan, i hvilken kamrarne stannade i olika beslut, yttrade sig statsutskottet alldeles liksom i föreliggande fall, att som den icke kunde afgöras genom gemensam omröstning, måste den anses såsom förfallen, och detta statsutskottets yttrande godkändes äfvenledes af Riksdagens båda kamrar. För min del har jag, såsom kammaren möjligen erinrar sig, önskat framgång åt den kongl. propositionen i denna del, men jag anser mig icke berättigad att i en sådan formfråga som den, huru vida man har rätt till gemensam votering eller icke, låta min uppfattning i sak inverka på min öfvertygelse om hvad som i dylika fall är det formelt rigtiga.

Jag anhåller att kammaren måtte bifalla statsutskottets nu föredragna förslag till voteringsproposition.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först derpå att Kammaren skulle gilla hvad utskottet yttrat i nu förevarande punkt och sedan derpå att, såsom herr *Forssell* föreslagit, Kammaren skulle godkänna den voteringsproposition, som intagits i den vid memorialet fogade reservation; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

3—9 punkterna.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 17 i denna månad bordlagda betänkande n:o 10.

Grefve *Strömfelt* afgaf en motion, n:o 59, angående skrifvelse till Konungen med begäran om undersökning beträffande de å kronojord inom Norrbotten befintliga apatitlager, m. m.

Härefter yttrade grefve Strömfelt: Jag anhåller, att denna min motion måtte remitteras till Kammarens 2:dra tillfälliga utskott.

Denna anhållan bifölls.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets den 17 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 11.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, samt sist de ärenden, hvilka blifvit denna dag bordlagda andra gången.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,36 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 26 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 15 och 17 i denna månad.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående de i fråga om förvärfvande af mark för utvidgning af renbetesfjellen i Jemtlands län meddelade bestämmelser.

Denna kongl. proposition blef härefter föredragen och på begäran bordlagd.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr generaldirektör *Wilhelm Roos* är af sjukdom hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar antagligen under minst två veckor från denna dag, intygar.

Stockholm den 22 April 1889.

P. J. Wising,

M. Dr. Prof.

Anmäldes och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

n:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag, att det aflöningsbelopp, som kan blifva tillgängligt genom två länsmandistrikts i Vesternorrlands län sammanslagning till ett distrikt, må användas till aflönande af länsman i ett nybildadt distrikt inom samma län; och

n:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag till den agrikulturkemiska försöksanstalten vid Ultuna m. m., äfvensom

lagutskottets memorial och utlåtande:

n:o 47, i anledning af Första Kammarens återremiss af första punkten i utskottets utlåtande n:o 24, öfver dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ecklesiastik boställsordning, dels ock väckta motioner berörande samma ämne; och

n:o 48, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om upphörande af den enligt lag rederi åliggande skyldigheten att i vissa fall bekosta hemförskaffning af manskap.

Uplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 32 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871;

n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs samt till lag med vissa bestämmelser angående enskilda sedelutgifvande banker; äfvensom

n:o 38, i fråga om ändring i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 56, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande af i statsrådsprotokollet den 12 januari 1889 angifna grunder för organisationen af en trängbataljon å Karlsborg jemte hvad som föreslagits beträffande personalens aföning, till genomförande af den del af bataljonens organisation, som skall ega rum under år 1890, anvisar 150,000 kronor;

samt medgifver, att de besparingar, som under uppsättningstiden kunna å omfördälda, för den nya trängbataljonen afsedda medel beredas, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förnade utgifter;

och beslutar, att under nuvarande anslagstiteln »trängen» såsom reservationsanslag skall uppföras nyss omförmälda belopp med 150,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har hvad Kongl. Maj:t föreslagit beträffande uppsättande af en andra trängbataljon icke vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 96;

Nej — 39;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 189, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 65 ja och 149 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 161 ja och 188 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 56, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet öfver landförsvarsärenden den 12 januari 1889 omförmälda grunder för organisation af en stamtrupp vid Blekinge bataljon jemte hvad deri föreslagits beträffande personalens aflöning, beviljar till stamtruppens uppsättning äfvensom underhållet af densamma vid volontärskolan ett årligt anslag af 99,000 kronor;

att detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp i den mån det för ändamålet varder disponibelt, under benämning: »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon, reservationsanslag» uppföres under fjerde hufvudtiteln näst efter anslaget till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon;

samt att de besparingar, som under uppsättningstiden kunna å anslaget uppkomma, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen *dels*, med godkännande af de i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1889 omnämnda grunder för organisation af en stamtrupp vid Blekinge bataljon jemte hvad deri föreslagits beträffande personalens aflöning, beviljat till uppsättning af en stamtrupp vid nämnda bataljon å 300 man äfvensom till underhållet af densamma vid volontärskolan ett årligt anslag af 60,000 kronor;

dels beslutat, att detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp i den mån det för ändamålet varder disponibelt, skall under benämning: »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon. reservationsanslag» uppföras under fjerde hufvudtiteln näst efter anslaget till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon;

dels ock medgifvit, att de besparingar, som under uppsättnings-tiden kunna å anslaget uppkomma, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 101;

Nej — 35.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 190, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 71 ja och 144 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 172 ja och 179 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 56, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att med anledning af Kongl. Maj:ts proposition förslagsanslaget till volontärskolor, nu 285,000 kronor, höjes med 50,000 kronor till 335,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning beträffande höjning i anslaget till volontärskolor, beslutit, att detta anslag skall vid oförändradt belopp af 285,000 kronor bibehållas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 34.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, aukom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 191, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 65 ja och 150 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 165 ja och 184 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 56, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, medgifver, att två ålderstillägg, hvartera å 500 kronor, må från fjerde hufvudtitelns anslag till ålderstillägg få tilläggas regementsintendenterna att utgå, det första efter 5 och det andra efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen medgifvit, att ett ålders-tillägg å 500 kronor må från fjerde hufvudtitelns anslag till ålders-tillägg få tilläggas regementsintendenterna att utgå efter 10 års välvitsordad tjenstgöring i befattningen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 90;

Nej — 46.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 192, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 79 ja och 132 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 169 ja och 178 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 56, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, till *skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande* för år 1890 anvisar ett extra anslag af 45,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande för år 1890 anvisat ett extra anslag af 30,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 64;

Nej — 68.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 193, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 106 ja och 109 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 170 ja och 177 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 57 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående utsträckt tid för amortering af ett åt Kristianstad—Hessleholms jernvägsaktiebolag beviljad lån, medgifver, att, sedan af återstoden af berörda lån, utgörande vid 1889 års ingång 468,037 kronor 62 öre, ett belopp af 37 kronor 62 öre blifvit af bolaget till riksgäldskontoret inbetaladt jemte ränta å sistnämnda belopp, efter fyra procent för år räknadt, från samma års början, till dess inbetalningen sker, återstoden af lånet 468.000 kronor må med ränta återbetalas på det sätt, att bolaget å sagda återstod inom slutet af hvarje år från och med det innevarande erlägger en annuitet af fem procent, hvaraf fyra procent beräknas såsom ränta, och återstoden utgör kapitalafbetalning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition blifvit af Riksdagen afslagen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 98;

Nej — 31.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 194, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 55 ja och 152 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 153 ja och 183 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen på det sätt bifaller Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, att för upprättande af en ordinarie professur i statskunskap och geografi vid universitetet i Lund beviljas ett ordinarie anslag af 6,000 kronor, deraf 4,500 kronor såsom lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 49.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsänt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 195, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 66 ja och 145 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 151 ja och 194 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, till inrättande af ett särskildt lektorat i husbyggnadskonst vid tekniska högskolan beviljar ett ordinarie anslag af 2,500 kronor, deraf 1,700 kronor såsom lön och 800 kronor såsom tjänstgöringspenningar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 88;

Nej — 42.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 196, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 74 ja och 135 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 162 ja och 177 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, höjer reservationsanslaget till resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande från nuvarande belopp, 24,000 kronor, till 30,000 kronor eller med 6,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 79;

Nej — 48.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 197, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 44 ja och 156 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 123 ja och 204 nej, hvadan

beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial, n:o 60, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, på extra stat för år 1890 beviljar 6,000 kronor såsom bidrag till restaurering af Floda församlings gamla kyrka, med vilkor att församlingen ansvarar för kyrkans framtida underhåll, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 83;

Nej — 46.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 198, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 74 ja och 138 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 184 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, såsom personligt lönetillägg för år 1890 åt vice bibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Lund August Jakob Theodor Palm på extra stat för samma år anvisar 500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit Kongl. Maj:ts förevarande framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 112;

Nej — 20.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 199, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 72 ja och 134 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 184 ja och 154 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 7, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, till veterinärinstitutet i Stockholm anvisar på extra stat ett belopp af 5,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 87;

Nej — 48.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag,

n:o 200, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 58 ja och 144 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 145 ja och 192 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 60, punkten 8, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen bifaller Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning med den ändring, att till värd, underhåll och förkofran af naturhistoriska riksmuseets etnografiska samling beviljas på extra stat för år 1890 ett anslag af 2,800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 106;

Nej — 28.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollutdrag, n:o 201, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 48 ja och 122 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 191 ja och 150 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:r 60, punkten 9, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition.

Den, som vill, att Riksdagen på extra stat för år 1890 anvisar och ställer till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 25,000 kronor, att på de villkor, Kongl. Maj:t må ega att bestämma, användas dels

till understöd åt enskilda, för drinkares kurativa behandling upprättade asylor, dels ock till utgifning och spridning af sådana skrifter, som afse att utbreda kännedomen om rusdryckernas verkan på människokroppens organism och särskildt de vådliga följderna af dessa dryckers missbruk, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej:

Vinner Nej, har Riksdagen på extra stat för år 1890 anvisat och ställt till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 25,000 kronor att, på sätt Kongl. Maj:t pröfvar lämpligast, användas för nykterhetens befrämjande.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 40;

Nej — 78.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 202, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 69 ja och 129 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 109 ja och 207 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Upplästes följande, af herr statsrådet och chefen för Kongl. civildepartementet till herr grefven och talmannen på Kongl. Maj:ts befallning öfversända nådiga skrifvelse i anledning af H. K. H. Prinsessan Charlotta Eugenia Augusta Amalia Albertinas frånfälle:

Vi Oscar, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes konung, tillbjude eder, gode herrar och svenske män, ledamöter af Riksdagens Första Kammare, vår ynnest och nådiga benägenhet med Gud allsmächtig!

Sedan Gud behagat i dag klockan tre quart till ett före midnatten från det jordiska hädankalla vår kärälskeliga fru syster, Hennes Kongl. Höghet Sveriges och Norges Prinsessa Charlotta Eugenia Augusta Amalia Albertina, vilje Vi denna för oss och hela landet högst smärtsamma förlust eder härmed i nåder tillkännagifva.

Förvissade att I, jemte samtliga våre trogne undersåtar, delen den sorg, som sålunda träffat oss, konungahuset och de förenade rikena, förblifve Vi eder med all Kongl. nåd och ynnest städse välbälvne. Stockholms slott den 23 April 1889.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

Herr Reuterswärd, som på begäran erhöll ordet, yttrade: Herr greve och talman, mine herrar! Med anledning af det sorged, som nyss blifvit oss meddeladt, tager jag mig friheten hemställa, huru vida icke Första Kammaren skulle vilja anhålla hos herr talmannen och herr vice talmannen, att de å Kammarens vägnar behagade till Hans Maj:t Konungen och den öfriga konungafamiljen framföra Kammarens varma och djupa deltagande i den sorg, som drabbat konungen, konungahuset och hela vårt land.

Jag anhåller, att herr greven och talmannen måtte framställa proposition på denna min anhållan.

På gjord proposition blef denna hemställan enhälligt bifallen.

Anmäldes och bordlades statsutskottets nedannämnda utlåtanden: n:o 63, dels angående amortering å statsskulden, dels med anledning af väckta motioner om inskränkning af fullmäktiges i riksgäldskontoret befogenhet att utfärda statsobligationer utan till tiden stadgad återbetalningsskyldighet;

n:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående utbyte af mark mellan kronan och Stockholms stad vid Artilleriplan m. m.;

n:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner angående försäljning af åtskilliga kronans jordområden i Malmö m. m.; samt

n:o 66, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående fortsättande och avslutande under år 1890 af arbetena på nya kasern-etablissemang för Svea lifgarde och andra lifgardet m. m.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 20 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 46 och Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande n:o 14.

Herr Lothigius fick på begäran ordet och yttrade: Jag ber att få föreslå, att Kammaren måtte besluta, att Kammarens första tillfälliga utskotts nu andra gången bordlagda utlåtande n:o 14,

angående förbud mot införsel af margarin m. m., skall uppföras först bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan till det sammanträde, som inträffar nästa onsdag; dock att, derest vid nämnda sammanträde skulle föreligga till afgörande något ärende, hvars handläggning vid ett föregående plenum påbörjats men icke hunnit afslutas, det ärendet skall å föredragningslistan sättas före tillfälliga utskottets ifrågavarande utlåtande n:o 14.

Detta förslag bifölls.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Almström* från och med den 27 i denna månad till och med den 7 nästinstundande maj.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskottsbetänkandena uppföras främst de, som denna dag bordlagts första gången, och sist lagutskottets utlåtande n:o 46.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3.08 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
